„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље		
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 14. У Новом Саду, у четвртак 19. јануара (1. фебруара) 1912. Година XXVIII

Траже изласка.

Последњих дана ипак су говори на угарском сабору имали нечега зинимљива. Није то било, као оно, кад је владала опструкција: један посланик тражи по пословнику поименично гласање, то онда ово са неким инцидентима траје готово један сахат, па за тим одмах други посланик опет предлаже поименично гласање, те тако данас, па тако сутра, па се нанизаше читави месеци. Али од кад је у половици новембра прошле године настало неко примирје због расправе и гласања о државном прорачуну, ту онда по споразуму међу владином странком и опозицијом није било више поименична гласања нити какве друге врсте опструкције, него се водила редовна расправа о државном прорачуну, па и говори нису били предугачки. Дошло се већ и до апропријације финансијског закона. Јесте! Али ево већ да се и сврши расправа о државном прорачуну и да саборска већина прими са апропријацијом државни прорачун, као финансијски закон за годину 1912., но шта ће онда, кад мађарска опозиција а наиме мађарска независна странка под вођством Јулија *Јуште* хоће да *продужи опструкцију*? Ту је онда ваљало још последње тренутке у апропријацијоној расправи употребити на то, да се можда *нађе изласка*, па да се *одстрани* страшна опструкција. Тај излазак тражили су два врло знаменита мађарска државника: гроф Алберт *Апоњи* из Кошутове странке, и гроф Јулије *Андраши*, опозицијонарац ван странака.

Тиче се тога, шта да буде са опструкцијом и докле таква да траје, а ради се о том, да ли да се изборна реформа стави на дневни ред *пре обранбених предлога* (véderő javaslatok), или *после* ових, дакле да се обранбени предлози узму прво у расправу, као што су већ стављени на дневни ред, а тек после њих изборна реформа. Вођа једнога дела независне странке, Јулије *Јуште* ни како не попушта од тога, да се *прво расправи* изборна реформа са општим, тајним гласањем по општинама, па тек после обранбени предлози, те с тога да се ти обранбени предлози скину са дневнога реда те да на дневни ред буде стављена изборна реформа. То је и био разлог, што је опозиција, а наиме мађарска независна странка, кад влада није хтела да скине са дневнога реда обранбене предлоге, одговорила опструкцијом те ову месецима подржавала, па сада хоће да продужи ту опструкцију. Јулија Јушта и странку, којој он стоји на челу, воде ти разлози, што обранбени предлози захтевају тако огромне жртве од Угарске за во ничке потребе, да зато данашњи сабор већ по своме саставу не може носити одговорност за те велике жртве, него нека се створи парламенат са општим правом гласа, па ако такав народни парламенат прими обранбене предлоге са захтеваним великим жртвама, нека му буде!

Гроф Алберт Апоњи и гроф Јулије Андраши у својим говорима, које су држали приликом апропријацијоне расправе, некако осећају, да са продужењем опструкције не ће бити добра. У Бечу захтевају сасвим одлучно, да угарски сабор прими обранбене предлоге. Сагласно са упутством из Беча, које је упутство добио од краља у аудијенцији, што је трајала преко два сахата, *не ће* гроф Куен-Хедервари попустити у ствари обранбених предлога, па у том саборска већина иде за својим вођом, грофом Куеном-Хедерваријем, сасвим сагласно, те нема никаква изгледа, да би гроф Куен-Хедервари скинуо са дневнога реда обранбене предлоге. У том незгодном положају мађарске опозиције мисли гроф Алберт Апоњи, да би се морао наћи *излазак*, да се опструкција *не понови*, можда тиме, што би се обранбени предлози имали у суштини модификовати у корист Угарске, па и неке посебне *уступке* за Угарску задобити. Гроф Апоњи пребацује влади грофа Куена-Хедерварија, да се за време прорачунске расправе није побринула да ступи у договоре са опозицијом, па ако влада и сада не ће додира и договора са опозицијом, да ће он и његова странка продужити опструкцију. Ово је била врло важна изјава грофа Алберта Апоњија. Зна се, да је влада грофа Куена-Хедерварија врло рачунала на то, да ће се Кошутова странка у ствари опструкције сасвим оделити од мађарске независне странке, која стоји под вођством Јулија Јушта, те да ће тиме Јуштова странка постати усамљена, али изјава грофа Алберта Апоњија доказује, да би Кошутова странка истина желела наћи изласка, да не буде опструкције, али ако се тај излазак не узмогне наћи, да ће она онда заједно са Јуштовом странком обновити опструкцију, т. ј. да ће опструкцију дотле продужити, док се обранбени предлози не би скинули са дневнога реда. Би ли Кошутовој странци била баш по вољи изборна реформа и опште право гласање, у то се не даје посумњати, јер Кошут држи, да је опште право гласа *опасно* по Мађаре.

Говор грофа Алберта Апоњија имао је за последицу, да је гроф Јулије Андраши изишао из своје резерве те у свом врло значајном говору оштрицу управио противу Јулија Јушта у погледу општега права гласа, те себе правдао због свога предлога о плуралитету, док је још био министар унутарњих послова. И гроф Андраши тражи изласка из тешког положаја због обранбених законских предлога. Гроф Андраши пребацује Јуштовој странци, што због општега права гласа задржава ствар обранбених предлога, које законе монархија неопходно потребује. И онда гроф Андраши долази опет и опет на своју омиљену тему о уступцима Угарској у ствари мађарске нацијоналне војске. Познато је, да је гроф Андраши, кад је увидео, да Угарска не може задобити мађарску нацијоналну војску, сасвим у појединостима захтевао мађарски језик бар за компаније. Сада би се гроф Андраши задовољио и са оних познатих *девет тачака*, које су пре неколико година већ у Бечу примили због нацијонализовања заједничке војске у Угарској. А сада при свом последњем говору у угарском сабору гроф Андраши спомиње само мађарске заставе и мађарски грб у заједничкој војсци у Угарској.

Наравно да су мађарску независну странку под вођством Јулија Јушта, немило дирнула оба говора, и Апоњијев и Андрашијев. Гроф Тодор *Бајањи*, потпредседник Јуштове странке, оштро је напао поводом говора грофа Апоњија и Андрашија садашњу владину странку, те изјавио, да ће независна странка непомично остати при опструкцији, догод се не скину са дневнога реда обранбени предлози те не стави на дневни ред изборна реформа са општим правом гласа, а за ово ће опозиција употребити сва средства, која независној странци стоје на расположењу.

То је раздражило министра финансија Ладислава *Лукача*, који је у одсуству, али некако у име одсутнога грофа Куена-Хедерварија изјавио, да ће влада, ако опозиција хоће да *пређе*, знати употребити и таква средства, која иначе не би желела да употреби.

Из читаве расправе, која се водила на крају апропријацијоне дебате, види се, да је парламентаран положај врло критичан. Види се, да гроф Апоњи и гроф Андраши увиђају, да се са Бечом не могу вући клипка и да би радо хтели наћи каквог изласка уз неке *уступке* у погледу мађарских нацијоналних захтева, који се односе на војску.

Данас је политички положај на сабору такав, да није искључена могућност распуста угарскога сабора, који би мађарска независна странка под Јуштом једва дочекала. Али гроф Куен-Хедервари се узда у своју саборску већину, да ће моћи скрхати опозицију.

⊙

Стање у Србији.

Сваком родољубивом Србину мора се стећи срце од жалости, када у неким београдским булварским листовима чита о неком тајном друштву, што се крсти језовитим именом „Црна Рука“, па кад чита *пророковање*, да *краљевина Србија стоји пред догађајима, сличним оном грозном догађају од 29. маја 1903.* У тој „Црној Руци“ — како уверавају ти београдски листови, што ликерују богата материјала србождерским листовима за рушење Србијина угледа — воде главну реч виши официри и државни чиновници. Вести о тој „Црној Руци“, сензацијонално удешене, поплавиле су европску, нарочито противсрпску штампу. Данашњој српској влади ближи листови побијају вести о тој организацији, а нарочито побијају гласове, као да би та организација имала некакав особити утецај на унутарње послове државе.

Од како је прва вест о „Црној Руци“ продрла у свет, прошло је већ више месеци. О том су писали највише београдски листови „Ново Време“, „Вечерње Новости“, „Трибуна“, и „Штампа“. Која је сврха овом удружењу, о том има у појединостима различитих вести, но све се у главном слажу у том, да му је сврха *државни преврат*. Иако ово удружење имаде овакову сврху, влада наводно ипак не чини ништа против њега. Колики утецај има организација на државне послове, то хоће да докажу и тиме, што је недавно пет виших официра без икакова нарочитога повода, из Београда премештено у унутрашњост земље. Ово је премештење тим више запажено, што сви ови официри пристају уз данашњи режим.

Београдска „Политика“ о саставу ове тајне организације пише:

»Чланови тајне организације не познају се међу собом, чак је и уређење изведено тако, да се они што теже могу упознати и стајати у вези. Има три круга чланова. У првом кругу је врховна управа са својим повереницима, који су упућени у све тајне организације. У другом кругу су чланови (око шездесет њих), који су донекле упућени на заједницу са врховном управом (због посла, који су раније заједнички свршили и који их је и везао). У трећем кругу су чланови, од којих маса не познаје врховну управу, њене поверенике и остале чланове. Сваки члан из тога круга познаје само повереника врховне управе, преко њега прима наредбе организације и само преко њега стоји с организацијом у вези. А сваки повереник има под собом известан број чланова, као своју чету, чији се војници не познају међу собом. Удружење је дакле изведено карбонарски, познанство и везе у организацији сведене су на најнужнију меру. У томе је била снага организације и била би и даље, да због раздора у организацији није све откривено“.

Раздор, који се ту спомиње, тиче се тога, што у организацији има више струја, које различно схваћају сврху организације. Због тога су тачне информације, које кажу, да „Црна Рука» није ни издалека онако јака, као што хоће неки листови. Држимо, да сада у Србији имаде пречих послова, него ли спремати унутарње државне преврате. Прилике су озбиљне, унутрашње задаће велике. Већина српскога народа зна ово све врло добро, па је сва прилика, да организација с оваковом сврхом не може успети и да су све вести о њој претеране и сувише пустоловне.

Бечки и будимпештански листови су у недељу донели у преводу бомбасто састављена *писма*, која је београдска „Црна Рука“ послала Пашићу, министру Стојану Протићу и још неким истакнутијим лу-

дима у Србији, којима се прети смрћу. Луда посла у ово, **по Србију кобно време!**

Политички преглед.

— **Ухапшење вође сељачке странке у Хрватској, Стјепана Радића.** „Хрватски Покрет“ јавља ово: 27. јануара распуштен је хрватски сабор и још пре, него су „Народне Новине“ са краљевским рескриптом на челу листа дошле у промет, већ је наше редарство *ухапсило* вођу сељачке странке, Стјепана Радића. Он је тада био баш у својој, тек отвореној књижари, кад су га два детектива позвала, да с њима пође у затвор и био је изненађен, кад су му показали „Народне Новине“ са рескриптом о распусту сабора, којим је изгубио свој заступнички имунитет. Он се је уапшењу опирао и није хтео поћи у затвор на фијакеру, него је *гологлав пешице* пошао са детективима, који му не дозволише времена ни за то, да си нађе шешир.

У Загребу се је држало, да је он ухапшен због оне афере, коју је имао са котарским предстојником Соколићем. Овај му је растерао неке народне скупштине у котару бошњачком, због чега је Радић протестирао, позивљући се на то, да се као народни заступник може са народом састајати.

Но „Пестер Лојд“ јавља, да Радић није стављен у истражни затвор, како се је то опћенито говорило ради истраге тога »јавнога насиља», него да је он ухапшен ради тога, што против њега има више правомоћних осуда за *увреду поштења*. Радић је осуђен на глобу, али ју није платио, па и оврха, код њега предузета, остала је без успеха. С тога мора сада претрпити казну затвора.

— **Аустро-угарска политика на Балкану.** Под насловом „Фантастички гласови о балканској политици Аустро-Угарске“ јавља „Н. Сл. Преса“ из *Лондона* ово: Балкански дописник „Тајмса“ пише из Београда песимистичан извештај о расположају. У Србији држе, да црногорски краљ *Никола*, чији агенти (??) опет раде у Арбанији, поступа заједно са Аустро-Угарском и да се на његову сарадњу на отпору против *аустријског продирања* у новопазарски санџак више не може рачунати. У Србији држе и то, да бугарски краљ *Фердинанд* сада тера аустрофилску политику и да Аустрија потпомаже бугарски покрет у Македонији.

На ту „Тајмсову“ вест надовезује бечки лист ово:

„Непојмљиво је, како се такове *неистините вести*, које тако шамарају истину, у Лондону уопште ма и један тренутак могу озбиљно узети.“

— **Бугарска зверства у Старој Србији и Македонији.** У шуми код Граништа, на неколико сахата хода од Скопља, бугарска чета *убила* је *девет особа*, јер су ове потказале једну бугарашку чету, која је уништена, а четовала је око Велеса. Чета је извршила то зверство по заповести бугарског револуцијоног комитета.

Из *Скопља* јављају: 13. ов. м. бугарске чете су у селу Солпу *убиле* свештеника, четири сељака и једну жену. Ово је освета за убиство војводе Мирча. Власти су предузеле потеру.

Лепо село, али ружне прилике.

Написао: **Коста Буташ.**

Када пређемо преко вароши Беле Цркве и наставимо свој пут к југу, упада нам пре свега у очи широк и раван друм, који води у лепо, убаво селанце *Кусић*. Ово селанце лежи на десној обали малене, али брзе реке Нераља, а на подножју планине Локве.

Сам положај Кусића је врло леп. Па и околина његова тако је лепа, да сваки странац позавиди природној лепоти његовој, са оним лепим и горостасним шумама, виноградима и бреговима у околини му. Кусић је без сваке сумње са својим природно лепим положајем у тамишком Банату једно од најлепших села.

Али, на жалост, мора се признати, да прилике у њему нису баш најповољније.

Погледајмо најпре на привредне прилике овдашњих сељака! На први поглед одмах ћемо видети, да већи део становништва врло сиромашно, готово бедно живи. Па од куда долази то? Зар отуд, што појединци поседују мало земље?

Не! Већ кад мало дубље загледамо у ово питање, наћи ћемо, да главни узрок те неутешне појаве лежи у томе, што се наш ратар ограничава једино на пољску радњу. Па како се та радња само у извесном времену преко године свршава, то наш сељак један део године, то јест зиму сасвим беспослено проводи. А кад му се каже, да би се и *преко зиме требао да занима каквом домаћом радњом*, он би задовољно одговорио: лето је за рад а зима за одмор.

Дакако, он ни појма нема, да би му и најпростија домаћа радња знатно повећала иначе доста мален приход, и при томе би пријатно и неприметно провео слободно своје време. Место тога видимо, да се наша сеоска омладина и дању и ноћу сакупља по улицама и по биртији, где у картању, пијанчењу или узалудном ачењу и дедачењу проводи драгоцено зимско време.

А шта да кажем тек о оним вечерњим састанцима наше младежи обојега пола? То је право чудо и покор!

Још рано пред вече скупљају се пред црквом момци и девојке, па место да се лепом песмом и веселом игром пријатно и безбрижно разоноћавају до извесног времена. они се на очиглед мимопролазећих, а богме често и пред својим старешинама непристојно задиркују, а најзад повлаче под неком кршном капијом или оградом, где у недозвољеном љубавном заносу остају много пута до касно у ноћ. Зар није то један знак опадања народне моралне снаге?

Овоме злу, које ће најпосле да проузрокује распадање народнога моралног живота — покушавало се више пута на пут стати, али свагда без успеха, јер у позванима не беше довољно енергије и тако ово зло из дана у дан иде све на горе.

Повод овој осуде достојној разузданости овдашње омладине треба тражити специјално у *равнодушности родитељској* према васпитању своје деце. Редак је онај *отац*, који ће искрено и својски да посаветује своје дете, како му ваља живети, ако је рад да постане ваљаним и честитим човеком, па да као такав од користи буде себи и целоме друштву. Још је ређа мати, која ће за времена да навикава своју кћер на моралан живот, а уз то да је из раније спрема, како ће постати временом добра и вредна домаћица, а касније и разумна мајка. Ова чињеница нам дакле најјасније доказује, да ни сами родитељи немају апсолутно никаквог образовања.

А сад да видимо даље, како стојимо са *раскошом* и *модом*! На жалост, морамо и ту признати, да није све у своме реду.

Ретко је видети овде српске *сватове*, а да не *трају по два-три*, па *и више дана*. Па још кад се узме у обзир, да се сви ти трошкови **зајмом** подмирују, онда није чудо, што наш сељак *материјално тако нагло пропада*.

О *вишедневном свечарству*, разним гозбама, о крштењу, повојници, о слави, заветини, о дући и т. д, не може се такође рећи ни једна похвална реч. Све то мање или више упропашћује наш лакомислени народ.

Па шта тек чини *проклета мода*! Свака па и најсиромашнија девојка у селу, која проводи свој век иначе у мучном раду, навлачи на себе *елегантне свилене хаљине* са разним чипкама, карнерима. а овамо у кући *ни коре хлеба* нема. Не треба ни да кажем, да по нека наша девојка изгледа више пута као *права накарада*, јер ни смисла, ни укуса нема, да изабере боју и крој своје хаљине.

Нетачан би био мој поглед на овдашње прилике, кад не бих бар у неколико речи споменуо верске осећаје наших сељака. Неоспорна је истина, да има и овде старијих људи, који још из ранога детињства свога подржавају у старачкој души својој непоколебиву побожност, али из *масе* садашњег нараштаја нестаје верски дух и религијозни осећај сасвим. Ово се види отуд, што је црква наша недељом и празником махом празна; једва има у њој по неколико старијих побожних људи и жена. Али ако у исти мах завиримо у *механе* и *гостионице*, видимо, да су *оне дупком пуне*. Ово је жалосно, али је истинито.

На завршетку ових редова хоћу још да споменем *страшну несталоженост* нашег сељака, као и *неодољиву страст за осветом* у томе, ако га је когод најмање увредио, па ма то и род био, *одмах јури адвокату и судовима*, да брани тобоже свој окаљани образ и част. То је опет један знак, који нас такође опомиње, на опадање моралне свести овдашњег сељака.

То су дакле ружне прилике у лепоме Кусићу, о којима сам на овом месту хтео да проговорим. Зааста, много би времена и труда требало, да се из мешавине овде поменутих прилика на прави пут изађе, али могућност није искључена. Нужно би било само: да овдашњи разборитији елеменат свом снагом настане, да се маса свим могућим средствима обавести у свакојаким питањима и приликама у опће. И онда би резултат тог подузећа био позитиван.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 18. јануара 1912.

— **Српско Народно Позориште у Новом Саду.** Као што је управа ову новосадску сезону започела изворном српском глумом — Нушићевом »Јесењом кишом« — тако ће је вечерас завршити домаћим драмским производом и то још новином из опробаног пера, које је српској позорници и књизи дало већ доста лепих приновака. Л. *Мргуд* је написао чаробну бајку у четири чина с натписом »Врзино коло« и та ће се бајка вечерас изнети на позорницу Дунђерскога. Већ сам натпис казује, да су у радњу уплетене и вештице и виле, но — као што ћемо видети — уплетене су ради тога, да помогну прекалити људска срца. Младога краљевића Рајка завадила је мајеха с оцем и отела му круну, да је поклони свом доведеном сину јединцу, те је сиромах краљевић једва голу душу изнео из куће. Одмах у првом чину видимо га са скитницом Чаратаном, који је намештен, да чува градска платна, а одмах се ту јавља и стари племић Мрђен, који има две ћерке, Виду и Грозду. Обе се већ загледале у лепе момке, Вида у младога краљевића Рајка а Грозда у незнана јој Турчина Мулу-пашу, кога је ранила била у руку, кад ју је хтео силом да одведе. Но Мула паша не може да је заборави те се враћа до Мрђенова замка. Вида и Рајко су дотле једно другом већ открили своју љубав а Грозда је своју тајну поверила Чаратану. Кад Мула паша с Турцима стигне, не затече више Грозду, јер се она дотле с Рајком и Видом склонила била у шуму, пошто се решила, да ни за сав свет не пође за Турчина. Мула-пашу дочека сâм Чаратан а мало за тим се стари Мрђен врати из лова, побије се с Мула-пашом и буде рањен. Чаратан и Мула паша оставе га да лежи, пошто Мула паша Чаратана натера, да с њим пође у потеру за Гроздом. Тим је завршен први чин. Други се чин збива у густој шуми. Рајко и Вида су сами, јер је Грозда на првом раскршћу била залутала. Вили Равијојли њене две поданице довуку Рајка, отевши га од Виде, а Виду унаказе, пошто је она у страху од млада дрвета и потање гране начинила крст и о тај крст обесила икону мајке божје. У то стигне и Мула паша с Чаратаном, стане мачем ударати крст и посегне за иконом. Но тада загрми, ошине му муња очи те ослепи. Вида и Чаратан га понесу даље. У трећем се чину јављају вештице, којима је Грозда пала шака те хоће да јој изваде и поједу срце. У то дође и Мулина посестрима вила Ранка, не може до душе да му врати очњи вид, али му даде лек, којим ће Види моћи повратити младост и лепоту. Вида открива Мула-паши Гроздину чврсту накану, да се никад не ће одрећи своје православне вере, ма колико да љуби Мулу. А једино би од вештица могло Грозду спасти то, кад би Турчин бацио крст на себе, полетео међу вештице и викнуо: »Часни вас потр'о!« После силне душевне борбе одриче се Турчин своје вере и тако спасе Грозду из вештичјег обора. У четвртом чину наиђе Мула у шуми на кип, у који се некад окаменила била његова мати од чуда, што јој је муж потурчио и себе и свога синчића. Кип сад оживи те у Богородице измоли очњи вид за Мулу-Милана. Дотле се и Краљевић Рајко искобељао из вилистана, додијавши вилама тиме, што је ковао сликове. Ево најзад и његова оца краља и мајехе му краљице, која је дотле смрћу изгубила била свог јединца па сад с краљем пошла, да траже Рајка, да се с њим помире. Све се свршава лепо. Стари Мрђен даје Виду Рајку а Грозду Милану а Чаратан, којем је »пљоска једино добро«, постаје краљев подрумар. Радња је испреплетена шалом и досеткама скитнице Чаратана, кога приказује г. *Диник*. Виду даје гђца Драга *Милојевићева*, Грозду гђа Ружа *Крањчевићка*, вилу Равијојлу гђа Даница *Машејићка*, краљицу гђа Даница *Васиљевићка* а кип Мула-пашине мајке гђа Љубица *Диниковка*. Краљевића Рајка ће играти г. *Машејић*, Мула пашу г. *Васиљевић* а старог племића Мрђена г. *Спиридоновић*. Приказ се даје ван претплате а режију води г. *Диник*. Сутра се наша народна позоришна дружина креће у Сомбор, где ће већ прексутра почети низ својих приказа Албинијевим »Бароном Тренком«. Гђа Лепосава *Јовановићка* и г. *Добриновић* добили су због болести допуст.

— **Припомоћ нашем народном позоришту од босанско-херцеговачког сабора.** Као што је познато, дружина нашег народног позоришта проборавиће на пролеће својих шест недеља у Босни и Херцеговини. Босанско-херцеговачки сабор је у то име одредио *шест хиљада круна* субвенције.

— **Незгода новосадскога трамваја.** Ноћас су последња трамвајска кола, услед поремећења полуге на крову кола, запела код Сечењијеве улице те су пасажери пут у варош морали продужити пешице.

— **ДОБРЕ КЊИГЕ**, из свих књижевних родова, шаље одмах **по поруџбини**, уз плаћање при примању, књижарски завод **»Напредак« у Земуну, издавач» Српских Класичних Писаца.« I.**

Новости са стране.

— **Ужасна породична драма у Бечу.** У суботу пре подне догодила се је у Бечу грозна породична драма. Један умировљени мајор убио је најпре своју супругу, затим свог пса, а најпосле себе. О тој драми јављају ово:

У згради број 16. бечког арсенала становао је умировљени мајор *Холер* са супругом. Холер је био запослен у творници конзерва као чиновник. У задње доба постајао је све нервознији, а уз то стао је слабити његов слух. Његова супруга опет патила је од неке неизлечиве болести. Ове околности натерале су га на грозни чин. Тако је јављао у писму, што га је оставио у свом писаћем столу. У том писму јавља да је све починио у споразуму са својом женом.

У суботу око 9 сати пре подне отишла ie служавка на пијацу, да купује ствари. Када се је после четврт сата вратила, нашла је врата кухиње додуше незакључана, но врата салона и спаваонице била су закључана. Не добивши на дуготрајно куцање одговора, слутила је девојка зло и отишла до првог часника, који је имао инспекцију, те га о тој ствари известила. Овај је телефонирао по полицајну комисију и када је ова стигла, дао је

силом отворити врата спаваонице. Присутницима пружао се грозан призор. На тлу пред орманом лежала је у млазу крви госпођа Холерова, док је мајор Холер лежао пред креветом. У куту нађено је устрељено псетанце.

Установљено је, да је Холер своју супругу могао устрелити у часу, када је ова из ормана вадила рубље, и то од остраг. Испалио је у њу два хитца: један у главу, који је деловао смртоносно, а један у лево раме. Себи је Холер испалио хитац у слепоочицу. Самокрес калибра 9 мм. лежао је недалеко од Холерове лешине.

Мајор Холер био је у круговима војничких списатеља опће позната личност. После свога умировљења основао је војни стручни лист. Ту је Холер изгубио читав свој иметак, јер се његово подузеће није рентирало.

РАЗНО.

— **Кавана без келнера.** Питање о келнерском бакшишу стоји још увек отворено и с обзиром на муке, које човек често пута има с келнерима, оно није безначајно. Треба се само сетити, како је каткад тешко дозвати келнера у кавани и колико непријатности ствара оно лупање о астал, али зато кад пођете, они се одмах нађу око вас, као да из земље поникну, наравно надајући се бакшишу.

Кад гост дође у кавану, седне лепо за сто и место да лупа три сата, док дозове келнера, он поручи одмах на телефону, шта хоће. После неколико секунада сто се отвори преко средине и поручено јело или пиће, сервирано врло густијозно, појави се на столу. Просто као у причама из „Хиљаду и једне ноћи“!

По свршеном ручку или вечери тањири, ножеви и виљушке уклоне се на исти начин. Човек једе мирно и, што је главно, не мора да трпи да се келнер врти око њега. Кад хоће да пође, сто се опет отвори преко средине и на њему се појави готов рачун. Гост га проконтролише, плати и одлази из каване, миран и задовољан.

Овај проналазак имаће још и ту добру страну, што се кавеџије неће више плашити келнерских страјкова.

НОВИЈЕ.

Београд, 17. јануара. Миловановићев кабинет по жељи двора остаје и даље на влади. Скупштински избори биће у септембру.

Беч, 17. јануара. Код оболелога Ерентала нестало је грознице и сада му је толико боље, да се о његову стању више неће издавати лекарски билтени.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

За парламентарни мир.

Будимпешта, 18. јануара. Министар-председник гроф *Куен Хедервари* посетио је Кошута, грофа Апоњија, Јуштa и грофа Андрашија, да с њима преговара о парламентарноме миру.

Италијанско-турски рат.

Рим, 18. јануара. Предстоји бомбардовање вароши Ходејде, на обали Црвенога Мора. Енглески ратни брод однео је оданде многе Енглезе, који су тамо били настањени.

Оставка кинеске династије.

Пекинг, 18. јануара. Револуционари су овде врло мирни. Становништво очекује, да ће династија данас захвалити на престолу.

Општи страјк у Португалији.

Лисабон, 18. јануара. Варош је нешто мирнија. Војска чува све јавне зграде. Боје се, да ће и железничари ступити у страјк. Влада се је решила, да угуши страјкачки покрет. Многе коловође су ухапшени и донети на ратне бродове.

☛ Данас изузетно издајемо број, да бисмо могли на време објавити билансије. Но зато сутра не излази број за петак. — Ур. „Бр.“

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

✝

Јавна захвала.

Сматрамо за своју дужност, да за оно велико саучешће, указано нам приликом горке смрти нашег незаборављеног сина, односно мужа и оца

ЖАРКА ПОПОВИЋА,

јереја

сист. пар. помоћника св. Претечеве цркве сомборске,

у првом реду изразимо нашу топлу благодарност Њ. Св. Преузвишеном г. Лукијану. *Богдановићу*, патријарху српском, као и Њ. Високопреосвештенству г. Митрофану *Шевићу* епископу бачком на њихову очинском пуном утехе брзојавном односно писменом изјављеном саучешћу. Даље благодаримо на изјави саучешћа Високопречасној господи архимандритима Георгију *Видицком*, ковиљском, Данилу *Паншелићу*, грчетешком и игуману раваничком Сергију *Поповићу*. Благодаримо најлепше високопреч: г. г. Љубомиру *Купусаревићу* окружном протопрезвитеру сомборском на многоуваженом саветима и предусретајима за време тешке болести нашег покојника као и на чинодејствовању о укопу. исто тако г. високопреч. Герасиму *Петровићу*, умиров. професору богословије, а особита хвала нека је сапароху покојникову г. Милутину *Гавриловићу*, пароху св. Претечеве цркве, који је нашег покојника за пет година његова тешка боловања братољубно бесплатно замењивао у свима свештеничким дужностима, а о укопу се њему својственом дивном беседом у цркви опростио са својим сапарохом. Исто тако буди хвала и осталој преч. господи свештеницима: Станку *Протићу*. пароху брестовачком, Ђорђу *Павковићу* и Лази *Павловићу*, сист. преч. помоћницима сомборским, Димитрију *Бокшану*, администратору ст. сивачком, Стевану пл. *Страшимировићу* и Марку *Протићу*, катихетама у учитељ. школама, као и Стевану *Купусаревићу*, ђакону сомборском, на дивном богослужењу при служби и опелу милог нам покојника. Даље г. г. представницима слав. црк. општине сомборске, г. црк. одборницима на бесплатном положењу и подарењу почасног места за гробницу и у св. храму свечано приређеном укопу своме упокојеном свештенику. Слав. сомборској срп. певачкој дружини, која је као и увек умилно појала на опелу. Слав. сомбор. град. чиновништву и град. представницима, срп. женској задрузи, слав. професорској колегији учитељске и учитељичке школе сомборске, исто тако и слав. колегији срп. више дев. школе и срп. народне основ. школа сомборских, који су нашег покојника са ђацима испратили и тиме укоп његов увеличали, сомбор. погребном предузећу »Теодоровић« на ванредно лепо и по умерену цену приређеном укопу. овомесним грађанима без разлике вере, једном речи свима, који су милог нашег сина, односно мужа и оца до гроба испратили и тиме својој болећивости према нама уцвељенима израза дали, најискреније и најтоплије благодаримо.

У Сомбору, 25. јан. 1912. год.

Ожалошћени:

Протојереј Јосиф, парох ађански, и Екатарина Поповић, родитељи, Љубица Поповић, рођ. Коњовић, супруга, и деца Босиљка и Иванка.

58 1—1

ПОЗИВ.

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА (КАО ЗАДРУГА) У СТ. СИВЦУ

држаће на Сретеније 2. (15.) фебруара 1912. године у 2 сахата после подне у српској школи

XI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се п. н. чланови*) учтиво позивају.

ПРЕДМЕТИ:

1.) Извештај управе о раду штедионице у прошлој години и предлог о подели чистог добитка.
2.) Поднашање годишњег рачуна (биланса).
3.) Извештај надзорног одбора.
4.) Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5.) Предлог управног одбора о уређивању благајникове плате.
6.) Избор 4 члана управног одбора.
7.) Избор надзорног одбора.
8.) Евентуални предлози.
9.) Избор 5 чланова за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

*) Као улазница на главну скупштину, по 45. § наших правила служи чланска књижица.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА

на дан 31. децембра 1911.

АКТИВА	К	п	К	п	ПАСИВА	К	п	К	п
Благајница			19909	58	Честице IV. кола	31018	—		
Менице			474641	70	Честице V. кола	9886	50	40885	50
Обвезнице			29597	28	Дивиденда IV. кола			4380	81
Текући рачун			81280	72	Резервни фонд			11947	04
Пред. на чест. IV. кола	2740	—			Улог			326699	58
Пред. на чест. V. кола	30	—	2770	—	Текући рачун			809	31
Потражив. код новч. завода			36177	55	Реесконт			251440	—
Намештај 1281·25 / 281·25 отпис			1000	—	Чист добитак			9214	59
			645376	83				645376	83

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

на дан 31. децембра 1911.

ГУБИТАК:	К	п	К	п	ДОБИТАК	К	п	К	п
Камате:					Камате:				
Углав. % на штед. уloге	13816	96			на есконтоване менице	33298	63		
Исплаћена % на штедион. уloге	1520	39			» обвезнице	2542	87		
Камате на реесконт	11958	68	27296	03	» текући рачун	8221	25		
Пореза:					» предујам	339	15	44401	90
Пореза на угл. % штед. улога	1529	26			Банкпровизија			1433	68
Државна пореза	2055	39			Писарина			107	95
Општинска друмарина и коморна пристојба	1013	67	4598	32	Закаснина			31	65
Плата			2863	94	Пренос од прошле године			4	65
Станарина			240	—					
Биљеговина			18	56					
Трошак			810	43					
Пошта			302	86					
Отпис од потраживања	347	85							
» » намештаја	281	25	629	10					
Чист добитак			9214	59					
			45979	83				45979	83

Милош Рајић с. р.
председник.

Ст. Сивац, 31. децембра 1911.

За књиговодство:
Веселин Цуцин с. р.

УПРАВА:

Живко Перин с. р. **Јован Цавков** с. р. **Новак Калић** с. р. **Ђука Рашковић** с. р.
Радован Панић с. р. **Трива Калић** с. р. **Лазар Сапак** с. р. **Тадија Влашкалић** с. р.
Рада Верац с. р. **Трива Игњатов** с. р.

Рачун изравнања и рачун губитка и добитка с главним и споредним књигама сравнили и у реду нашли.

62 1—1

Ст. Сивац, 21. јануара 1912.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Душан С. Пејић с. р. председник. **Миливој Лесковац** с. р.
Трива Петровић с. р. **Петар Плавшић** с. р. **Шандор Пеин** с. р.

Овим се објављује, да ће се

XLI. РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА
МИТРОВАЧКЕ ШТЕДИОНИЦЕ

одржати у суботу, 11. (24.) фебруара 1912. године у 3 сата по подне у штедионичким просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Отварање скупштине и оверење присутних деоничара.
2. Извештај управног одбора о пословању и поднашање завршних рачуна за годину 1911. с предлогом о употреби постигнутог чистога добитка.
3. Извештај надзорнога одбора.
4. Закључак о овим извештајима и о давању разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Расправљање предлога, поднесених у смислу §-а 35. друштв. правила.
6. Избор четири члана у управни одбор.
7. Избор надзорног одбора од три члана.

УПРАВА.

☛ У смислу § 25. штедионичких правила треба г. г. деоничари, који желе учествовати на овој скупштини, да депонују своје деонице код Штедионице или код Српске Банке у Загребу најдуже до 21. фебруара 1912. год. по нов. кал.

Рачун изравнања од 31. децембра 1911.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

АКТИВА	Круна	п	Круна	п
Благајница			56.497	88
Менице			1,636 813	90
Инкасо-менице			26 873	07
Зајмови на непокретности			1,053.152	—
Зајмови на папире од вредности			32.811	—
Зајмови на недељне улоге			1 335	75
Ефекти			209.555	—
Валуте и купони			183	—
Ефекти мировинског фонда			23.915	65
Реалитети:				
штедионичка зграда	80.000	—		
кућиште уп. у гр. ул. бр. 377. опћ. Митровица	11.500	—	91.500	—
Дужници:				
уз подлогу	23.415	—		
по текућим рачунима и наши улози код горњих завода	103 723	33		
пролазне позиције	262	40	127.400	73
Намештај			2 000	—
			3,262 037	98

ПАСИВА	Круна	п	Круна	п
Деоничка главница:				
1000 деоница по К 500·—			500.000	—
Резервни фондови:				
редовни	10 000	—		
ванредни	17 900	—	27.900	—
Мировински фонд штед. чиновника			24.142	15
Улози:				
штедионички	2,506.648	72		
недељни	22.916	28		
по текућим рачунима	43 683	50	2,573.248	50
Повериоци			63.369	38
Преносни рачун			13.326	91
Чист добитак			60.051	04
			3,262 037	98

Рачун губитка и добитка

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

РАСХОД	Круна	п	Круна	п
Плате			14.640	—
Станарина			1.600	—
Камате:				
на улоге	100.551	10		
на реесконтоване менице	1.239	49		
за пренос	14.489	41	116.280	—
Порез:				
пословни и кућарина	8.107	25		
на камате на улоге	10.055	19	18.162	44
Трошкови:				
разни управни трошкови			5.299	12
Отписи:				
од вредности наших ефеката	1.023	09		
„ изгубљених тражбина	914	60		
„ намештаја	174	01	2.111	70
Чист добитак			60.051	04
			218.144	30

ПРИХОД	Круна	п	Круна	п
Пренос добитка из године 1910.			2.079	02
Камате:				
од есконтованих меница	115.894	19		
„ зајмова на непокретности	73 055	20		
„ „ „ папире	2.501	29		
„ наших ефеката	7.768	59		
по текућим рачунима	6 596	98	205.816	25
Кирија од штедионичке зграде			9.028	50
Провизије и разни приходи			1 220	53
			218.144	30

У МИТРОВИЦИ, 31. децембра 1911.

За књиговодство:
Никола Илић.

УПРАВНИ ОДБОР:

Никола Ј. Поповић, председник. **Ђорђе Савић**, потпредседник. **Никола Илић**, пословођа. **Драгомир Ј. Месаровић**, **Божа У. Милутиновић**, **Милан Петковић**, **Ђорђе Петровић**, **Др. Владимир Чобанић.**

Са главним и помоћним књигама упоређено и у реду нађено. 61 1—1

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Славко Ј. Месаровић, **Тоша Вуковић**, председник. **Др. Милош Мојић.**

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«. Штампарија деоничарског друштва »Браника« у Новом Саду